

VENDIM
Nr. 38, datë 25.4.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja kryetar i Gjykatës Kushtetuese

Vitore Tusha	anëtare e	“	“
--------------	-----------	---	---

Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
--------------	----------	---	---

Gani Dizdari	anëtar i	“	“
--------------	----------	---	---

Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
---------------	----------	---	---

Fatos Lulo	anëtar i	“	“
------------	----------	---	---

Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
-----------------	----------	---	---

me sekretare Belma Lleshi, në datën 21.03.2017 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 9 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Floresha Kalemaj

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Teuta Mone, Besnik Brahimaj, Xhemal Kalemaj, Ledio Kalemaj, Endri Kalemaj

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i vendimit nr.196, datë 16.02.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier.

BAZA LIGJORE: Nenet 42/2, 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6 dhe 13 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KENDNJ); nenet 27 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Vladimir Kristo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuases, që është shprehur për pranimin e kërkesës, parashtrimet e subjekteve të interesuara, Xhemal Kalemaj, Endri Kalemaj dhe Ledio Kalemaj, që kanë kërkuar pranimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuësja ka qenë e punësuar pranë Drejtorisë Rajonale Shëndetësore Fier për një periudhë rreth 27-vjeçare, duke kryer punë të ndryshme funksionale. Me urdhrin nr.3, datë 21.03.2001 është vendosur shkarkimi nga detyra e përgjegjëses së informacionit shëndetësor të kërkuases dhe emërimi i saj në pozicionin e ndihmës epidemiologes në shërbimin e sëmundjeve infektive pranë Qendrës Shëndetësore Portëz/Fier. Duke nisur nga kjo periudhë kërkuësja ka paraqitur disa raporte mjekësore për paaftësi të përkohshme në punë dhe marrëdhënia e punës ka vazhduar deri në datën 26.05.2011, kur ajo është larguar nga detyra me urdhër të eprorit të saj.

2. Pas largimit nga puna kërkuësja i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier me dy kërkesëpadi, respektivisht për zgjidhjen e menjëhershme dhe të pajustificuar të kontratës së punës, si dhe për të konstatuar diskriminimin e saj nga punëdhënësi. Të dyja këtë gjykime kanë përfunduar në favor të kërkuases.

3. Kërkuësja i është drejtuar përsëri Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier me kërkesëpadi me objekt konstatimin e faktit të paligjshmërisë të veprimeve të subjekteve të interesuara, që lidhen me përpilimin dhe lëshimin e një relacioni ku anulohet raporti mjekësor i datës 22.04.2011, si dhe detyrimin e tyre për dëmshpërblimin e dëmit pasuror dhe jopasuror në shumën prej 6.835.665 lekësh.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, me vendimin nr.62-2016-746(196), datë 16.02.2016, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë si të pabazuar në prova dhe në ligj.

5. Kundër këtij vendimi kërkesja ka paraqitur ankim, i cili është duke u shqyrtuar në Gjykatën e Apelit Vlorë.

II

6. **Kërkesja** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) duke pretenduar shfuqizimin e vendimit objekt kërkesë, pasi i ka cenuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor në këto drejtime:

6.1 Konstatimi i cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e moszhvillimit të gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm.

6.2 Është cenuar parimi i paanshmërisë, sepse nuk është pranuar kërkesa për përjashtimin e avokatit, gjykata nuk u ka kthyer përgjigje të gjitha kërtimeve të palëve, ka gabuar në lidhje me legjitimitimin e ndërhyrësve dytësorë, ka marrë vendimin në mungesë të provave, ka gabuar në arsyetim lidhur me rrëzimin e aktit të ekspertimit, si dhe ka gabuar në lidhje me parimin e gjësë së gjykuar.

7. **Subjektet e interesuara**, Xhemal Kalemaj, Endri Kalemaj dhe Ledio Kalemaj, në cilësinë përkatësisht të bashkëshortit të kërkeses dhe fëmijëve të saj, të thirrur si ndërhyrës dytësorë në gjykimin e themelit, kanë parashtruar të njëjtat pretendime si ato të kërkeses.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkeses¹

8. Në kushtet kur vendimi objekt shqyrtimi nuk ka marrë formë të prerë Gjykata çmon se fillimisht duhet të analizohet çështja e legjitimitimit të kërkeses, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, lidhur me ekzistencën e një vendimi përfundimtar dhe shterimin e të gjitha mjeteve juridike për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese përpara se individi t'i drejtohet kësaj Gjykate.

9. Gjykata në praktikën e saj ka pranuar se në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës, individi mund t'i drejtohet asaj për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, pasi të ketë shterur të gjitha mjetet juridike. Shterimi i mjeteve juridike nënkupton që ankuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Shterimi i mjeteve përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkesi, i cili para se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura (*shih vendimin nr.16, datë 10.03.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Gjykata ka theksuar se juridiksioni kushtetues për shkelje të të drejtave themelore për një proces të rregullt bëhet i mundur kur kërkesi të ketë shteruar mjetet e ankimit pranë gjykatave të sistemit gjyqësor. Shterimi nënkupton që kërkesi duhet t'i shfrytëzojë në shkallët e sistemit gjyqësor të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të të drejtave të pretenduara. Mjetet ligjore shterojnë kur në varësi të rrethanave të çështjes rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimin nr.39, datë 06.07.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Në rastin objekt shqyrtimi, nga materialet bashkëlidhur kërkesës, Gjykata vëren se vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier është ankimuar nga kërkesja në Gjykatën e Apelit Vlorë, prandaj ai nuk mund të konsiderohet si një vendim përfundimtar për efektet e gjykimit kushtetues, pasi nuk vendos

¹ Gjyqtare V.Tusha votoi për moslegjitimitimin e kërkeses për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese, duke rikonfirmuar qëndrimin e shprehur edhe më parë në çështje të kësaj natyre, në kushtet kur çështja e iniciuar prej saj është ende në shqyrtim në sistemin gjyqësor dhe nuk është dhënë një vendim përfundimtar nga gjykata.

në mënyrë përfundimtare mbi objektin e kërkesës. Me fjalë të tjera, vendime të këtij lloji, për më tepër kur procesi i themelut vazhdon të jetë në gjykim, nuk mund të quhen përfundimtare në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës. Në këto rrethana Gjykata rritet qëndrimin e mbajtur në jurisprudencën e saj se kërkuësja i ka të gjitha mjetet e nevojshme juridike për mbrojtjen e interesave të saj gjatë rigjykimit të çështjes, përfshirë më pas edhe mbrojtjen kushtetuese pranë kësaj Gjykate.

12. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuësës se legjitimohet t'i drejtohet kësaj Gjykate, mbështetur në argumentin se GJEDNJ-ja ka konstatuar se mjeti më i mirë i ankimit është parandalimi, që në rastin konkret konsiston në faktin e mospërsëritjes së të njëjtave shkeljeve në Gjykatën e Apelit (ku çështja është duke u shqyrtuar), është haptazi i pabazuar.

13. Në këto kushte, Gjykata çmon se kërkuësja nuk legjitimohet për të vënë në lëvizje gjykimin kushtetues lidhur me themelin e pretendimeve të saj. Për rrjedhojë, Gjykata në vijim do të shqyrtojë vetëm pretendimin për konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor për shkak të mosgjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm.

B. Për pretendimin për mosgjykimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm

14. Gjykata në praktikën e saj ka theksuar se në bazë të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, individit legjitimohet për të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese, duke pretenduar cenimin e së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm gjatë zhvillimit të procesit të gjykimit nga gjykata e zakonshme, për shkak se legjislacioni nuk parashikon mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte kushtetuese (*shih vendimin nr.81, datë 28.12.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata lidhur me kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor si pasojë e moszhvillimit të gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, ka theksuar se vlerësimi duhet të bëhet rast pas rasti mbi bazën e kriterëve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së, duke iu referuar rrethanave të veçanta të çështjes, dhe sidomos kompleksitetit të çështjes, sjelljes së kërkuësit, sjelljes së autoriteteve, si dhe rrezikut që passjell për kërkuësin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit (*shih vendimin nr.81, datë 28.12.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, për të arritur në një përfundim nëse në rastin konkret jemi përpara cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si pasojë e moszekutimit të një vendimi gjyqësor të formës së prerë, Gjykata çmon se duhet të vlerësohen elementet e mëposhtme:

i. Periudha që duhet marrë në konsideratë

16. Lidhur me pretendimin për zgjatjen e procesit në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Fier tej afatit të arsyeshëm, Gjykata vëren se kjo e fundit e ka filluar shqyrtimin e çështjes në datën 10.06.2014 dhe e ka përfunduar atë në datën 16.02.2016, pra për një periudhë kohore prej 1 viti e 8 muajsh.

ii. Kompleksiteti i çështjes

17. Gjykata ka theksuar se për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve kanë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshi objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme (*shih vendimet nr.69, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Në rastin në shqyrtim Gjykata konstaton se gjykimi i iniciuar prej kërkuësës ka për objekt konstatimin e faktit të paligjshmërisë së veprimeve të subjekteve të interesuara dhe për pasojë dëmshpërblimin e dëmit pasuror dhe jopasuror në favor të kërkuësës. Edhe pse gjatë gjykimit janë shfaqur disa probleme juridike, si ai lidhur me legjitimitimin e avokatëve të subjekteve të interesuara, të cilat kanë kushtëzuar disa seanca, Gjykata çmon se ky fakt nuk justifikon një tejzgjatje të procesit dhe se në këtë drejtim çështja nuk paraqitet me natyrë komplekse.

iii. Interesi dhe sjellja e kërkuësës

19. Vlerësimi i sjelljes dhe interesit të kërkuësës është një element tjetër përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve. Nga materialet e çështjes referuar kronologjisë së seancave, Gjykata vëren se seancat e datave 10.09.2014, 09.12.2014 dhe 06.05.2015, janë shtyrë për shkaqe që i ngarkoheshin

kërkueses apo për mosparaqitje të saj (seanca e datës 09.12.2014). Edhe pse këto shkaqe lidhen me përmbushjen dhe ushtrimin e të drejtave të saj procedurale, të parashikuara nga KPC-ja, si parashtrimi i disa provave të reja apo kërkesa për shtim të objektit të padisë, Gjykata vëren se ato kanë ndikuar në vonesa të pajustificuara për zhvillimin e gjykimit.

iv. Sjellja e autoriteteve

20. Gjykata ka theksuar se neni 42 i Kushtetutës, si dhe neni 6 i KEDNJ-së vendosin detyrimin për organizimin e sistemit ligjor të vendit në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë standardet për një proces të rregull ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme. Kjo detyrë e gjykatave gjen rregullimin e saj edhe në dispozitat procedurale civile, e konkretisht në nenin 4 të KPC-së, sipas të cilit: “*Gjykata kujdeset për zhvillimin e rregullt të procesit gjyqësor. Për këtë qëllim, në bazë të kompetencave që i jep ky Kod, vendos për afatet dhe urdhëron marrjen e masave të nevojshme*” dhe në nenin 171/a të KPC-së, sipas të cilit: “*Gjykata ushtron të gjitha të drejtat e përcaktuara në këtë Kod, që janë të nevojshme për zhvillimin sa më të mirë të procesit gjyqësor. Gjykata cakton seancat dhe afatet brenda të cilave palët dhe personat e tjerë të thirrur prej saj duhet të kryejnë aktet procedurale dhe veprimet e tjera të kërkuara prej saj*” (shih vendimin nr.69, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese).

21. Gjykata ka theksuar gjithashtu se për sa i përket sjelljes së autoriteteve, edhe pse kuadri procedural civil ka parashikuar parimin se nismat procedurale u takojnë palëve², kjo nuk i shkarkon gjykatat nga detyrimi për të siguruar një gjykim të shpejtë, siç kërkon neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6/1 i KEDNJ-së (shih vendimin nr.45, datë 19.07.2016 të Gjykatës Kushtetuese).

22. Në rastin në shqyrtim, nga materialet e ndodhura në dosje, Gjykata vëren se nga dita e paraqitjes së kërkesëpadisë deri në dhënien e vendimit janë zhvilluar 26 seanca. Hapësira kohore e seancave nga njëra-tjetra është mesatarisht 3-4 javë. Duke iu referuar shkaqeve të shtyrjes së seancave, Gjykata konstaton se dy seanca (të datave 26.06.2014 dhe 16.07.2014) janë shtyrë për mosparaqitje të avokatit të subjekteve të interesuara, dy seanca (11.11.2014 dhe 15.01.2015) për mosparaqitje të vetë subjekteve të interesuara dhe një seancë për mosparaqitje të palës paditëse (09.12.2014). Dy seanca të tjera (15.10.2015 dhe 10.12.2015) janë shtyrë për mosformim të justifikuar të trupit gjykues dhe pesë seanca (12.02.2015, 11.03.2015, 08.04.2015, 06.05.2015 dhe 04.06.2015) për paraqitje të prapësimeve të subjekteve të interesuara. Nisur nga këto të dhëna të çështjes, Gjykata vlerëson se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier nuk është bërë pengesë për zhvillimin e gjykimit.

23. Lidhur me këto fakte kërkuesja i është drejtuar edhe Këshillit të Lartë të Drejtësisë, i cili ka marrë në shqyrtim pretendimet e kërkueses duke konstatuar se *prima facie* ka pasur zvarritje të gjykimit nga ana e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier dhe se përfundimi i gjykimit të çështjes në fjalë është bërë tej afatit maksimal të gjykimit.

24. Nga ana tjetër, Gjykata, edhe në vështrim të jurisprudencës së GJEDNJ-së, lidhur me interpretimin e nenit 13 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut, gjen me vend të ritheksojë se një ndër kriteret që duhet të plotësojë një ankimi për të qenë efektiv është që mjeti të ofrojë mundësi të qarta dhe të sigurta për rivendosjen në vend të së drejtës së pretenduar. Ajo ka përcaktuar, gjithashtu, se mjeti që të jetë efektiv duhet të jetë i përshtatshëm, i disponueshëm dhe efikas për një çështje konkrete (shih vendimin nr.43, datë 12.07.2016 të Gjykatës Kushtetuese).

25. Në këtë drejtim, GJEDNJ-ja e ka trajtuar çështjen e efektivitetit të mjetit të ankimit në një perspektivë më të gjerë, duke dhënë disa orientime lidhur me karakteristikat që duhet të ketë një mjet i brendshëm ankimi. GJEDNJ-ja ka konstatuar se mjeti më i mirë i ankimit, si në çdo fushë tjetër, është pa dyshim parandalimi. Ajo ka mbajtur në mënyrë të përsëritur qëndrimin se neni 6/1 imponon mbi shtetet kontraktuese detyrimin për t’i organizuar sistemet e tyre gjyqësore në atë mënyrë që gjykatat të mund të përmbushin secilën nga kërkesat e tij, veçanërisht për sa i përket afatit të arsyeshëm (shih, ndër të tjera,

² Neni 2 i Kodit të Procedurës Civile.

Süßmann kundër Gjermanisë nr.20024/92 pg.55). Kur sistemi gjyqësor ka mangësi në këtë drejtim, një mjet i projektuar për të përshpejtuar procedurat, me qëllim parandalimin e kohëzgjatjes së tepërt të procesit, përbën zgjidhjen më efektive. GJEDNJ-ja në shumë raste i ka njohur këtij lloji ankimi një karakter efektiv në masën që ai lejon përshpejtimin e vendimit gjyqësor në fjalë (shih ndër të tjera Luli kundër Shqipërisë, nr.64480/09, 64482/09, 12874/10, 56935/10, 3129/12 dhe 31355/09, Scordino kundër Italisë nr.36813/97 pg. 184, Bacchini kundër Zvicrës nr.62915/00, Tomé Mota kundër Portugalisë nr.32082/96).

26. Nga sa më lart, nga analiza e secilit prej elementeve që ndikojnë në moszhvillimin e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm, Gjykata vlerëson se në rastin në shqyrtim duhet pasur parasysh jo vetëm kohëzgjatja e procesit, por edhe veprimet aktive të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, si dhe fakti që edhe vetë kërkuesja apo avokatët e palëve disa herë janë bërë shkak për zvarritjen e procesit. Në këto kushte, nisur edhe nga rrethana se gjykimi në shkallë të parë ka përfunduar, ndërhyrja e kësaj Gjykate nuk do të sillte asnjë pasojë në drejtim të efektivitetit të vendimarrjes së saj.

27. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkueses për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, për shkak se çështja në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Fier nuk është gjykuar brenda një afati të arsyeshëm, është i pabazuar dhe duhet rrëzuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131/f dhe nenit 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Besnik Imeraj, Gani Dizdari,
Vladimir Kristo, Fatos Lulo